

Handreiking voor coaches

nav. handreiking “omgaan met geldzorgen van mbo-studenten”

Eén op de dertien minderjarigen en één op de vijftien jong volwassenen tussen de 18-21 jaar leeft in armoede. Financiële zorgen en schulden komen relatief vaak voor bij studenten in het mbo. Geldzorgen hebben een negatieve invloed op de ontwikkeling en toekomstkansen van deze jonge mensen en kunnen leiden tot armoede.

Geldzorgen zijn lastig te signaleren. Geldzorgen zijn soms niet zichtbaar omdat studenten er veel aan gelegen is om naar buiten toe niet te laten blijken hoe benard hun situatie is. Aan de andere kant kunnen mogelijke signalen geldzorgen ook een heel andere oorzaak hebben.

Geldzorgen kunnen overal voorkomen, ook bij studenten bij wie je dit niet verwacht. Studenten schamen zich vaak voor hun situatie en zullen er niet snel over beginnen. Ook weten zij vaak de weg niet naar ondersteuning, of ontbreekt het vertrouwen in professionals. Daarom is speciale aandacht voor het signaleren van studenten met geldzorgen noodzakelijk.

Als coach kun je een belangrijke rol spelen, vooral door te signaleren. Belangrijke stappen in het signaleren zijn:

- Vertrouwen opbouwen:
Het opbouwen van een relatie met studenten, om de voorwaarden voor hen te creëren om geldzorgen bespreekbaar te durven maken.
Investeer in de relatie met studenten door kennis met hen te maken en interesse te tonen. Als coach voer je regelmatig gesprekken met de studenten en informeer daarbij actief naar de achtergrond bv. door de vraag te stellen: ‘Hoe is het met je?’ of ‘Hoe is het thuis?’
- Geldzorgen herkennen:
Als coach, maar ook de vakdocenten, dienen alert te zijn op signalen van armoede. Vroegtijdig signaleren en ondersteunen kan langdurige stress voorkomen en draagt daarmee bij aan preventie van schooluitval. In de signaleringslijst zijn signalen beschreven, die mogelijk kunnen wijzen op armoede bij studenten. Op het moment dat je zorgen hebt naar aanleiding van deze signalen, kun je dit bespreken met de ondersteuningsspecialist (zorgspecialist/zorgcoördinator) van jouw opleiding.
- Geldzorgen bespreken:
Bespreek de signalen met de student en eventueel hun ouders. Bij de intake of het kennismakingsgesprek moet hier ook actief naar gevraagd worden; ‘Zijn er zorgen die het studeren in de weg kunnen staan, of heb je hulp nodig bij het betalen van je boeken en andere leermiddelen om deel te kunnen nemen aan alle activiteiten?’.
- Warme doorverwijzing:
Neem alleen stappen met instemming van de student. Anoniem bespreken met de ondersteuningsspecialist is altijd mogelijk, maar indien de stap richting hulp gezet moet worden, moet dit altijd met toestemming van de student. Doel van doorverwijzing is het ondersteunen van de student bij het gebruik maken van de studiefinanciering, het bijtijds aanvragen van leermiddelen en het voorkomen dat zij (als gevolg van hun studie) in financiële problemen terecht komen. Het is belangrijk om dit doel ook met de student te bespreken.

De opleiding kan stress beperken door studenten niet te confronteren met hoge schoolkosten en door studenten vroegtijdig te helpen gebruik te maken van financiële en materiële ondersteuning. Daarom investeert onze school in het ondersteunen van studenten met geldzorgen, hiervoor kunnen studenten (via de coach en ondersteuningsspecialist) terecht bij bijvoorbeeld het Financieel Spreekuur, Spreekuren DUO, Stichting Leergeld, het MBO-studentenfonds en de Plusvoorziening.

Signaleringslijst geldzorgen bij studenten

Het is waarschijnlijk dat als sprake is van geldzorgen een combinatie van onderstaande signalen zichtbaar zijn.

Signalen bij studenten

Studenten die geldzorgen hebben kunnen:

- beperkt participeren
- niet over de vereiste leermiddelen beschikken op de opleiding
- over onvoldoende leermiddelen beschikken om huiswerk te maken (computer of internet)
- vaak afwezig zijn, te laat komen, spijbelen
- een achterstand hebben in schoolwerk of huiswerk niet maken
- niet naar de opleiding van keuze vanwege reis- en/of studiekosten
- afwezig zijn bij activiteiten en excursies op de opleiding
- in sociaal isolement verkeren en geen of een beperkt steunend netwerk hebben
- geen lid zijn van clubs of verenigingen, nooit op vakantie gaan
- een slechte persoonlijke verzorging hebben
- vaak dezelfde, kapotte, slecht passende of niet seizoen-adequate kleding
- geen sportkleding of winterjas hebben óf doorschieten in dure aanschaf
- zonder ontbijt en/of lunch(geld) naar de opleiding komen
- een onverzorgd uiterlijk en gebit hebben, overgewicht, onfrisse lichaamsgeur
- gedrags- en ontwikkelingsproblemen hebben
- concentratieproblemen hebben, chaotisch, paniekerig en/of gespannen zijn
- geregeld hoofdpijn hebben en/of een vermoeide indruk maken
- een stille of teruggetrokken houding of juist een kort lontje hebben
- een laag zelfbeeld, minderwaardigheids- of schaamtegevoelens hebben of faalangstig zijn
- alcohol en/of drugs gebruiken
- verkeerde vrienden, (kleine) criminaliteit (waaronder drugs gerelateerde vergrijpen)

Signalen bij 18-plussers

Als studenten:

- veel werken en/of veel verschillende bijbaantjes hebben
- zorgkosten vermijden en/of betalingsachterstand hebben bij de zorgverzekering
- niet naar de tandarts gaan
- achterstand hebben in het collegegeld en/of hoge lening bij DUO
- overige schulden hebben
- hun studie niet afronden

Risicogroepen

Geldzorgen komen relatief veel voor bij studenten die:

- vluchtelingen of statushouders zijn
- licht verstandelijk beperkt en/of laaggeletterd zijn
- een slechte beheersing van de Nederlandse taal hebben
- (chronisch) ziek zijn, of een chronisch zieke ouder of partner hebben
- ex-gedetineerd zijn
- kinderen hebben
- ouders hebben met weinig geld (na ontslag, faillissement, echtscheiding, ziekte of detentie)
- ouders hebben die niet betrokken zijn bij hun opleiding

Risicomomenten en -situaties

Als studenten:

- achttien jaar worden (financiële verantwoordelijkheid)
- zelfstandig gaan wonen
- een opstapeling van meerdere problemen hebben of onrust en instabiliteit in de thuissituatie
- de opleiding (dreigen te) verlaten voor deze is afgerond